

การคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลกรณีศึกษาการประมวลผลข้อมูลโดยปัญญาประดิษฐ์
Personal Data Protection in a case of Data Processing by Artificial Intelligence

สิทธิพร พุทธิศาสตร์¹ และ ประพันธ์พงษ์ จำอ่อน²

¹หลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต กลุ่มวิชากฎหมายศาลาทุน การเงิน และภาษี มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย, Keen_697140@hotmail.com

²อาจารย์ประจำ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย prapanpong_khu@utcc.ac.th

บทคัดย่อ

ปัจจุบันได้มีการตรากฎหมายในการขึ้นมาเพื่อเป็นการกำกับดูแลการประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคลโดย (Artificial Intelligence: AI) ตัวอย่างเช่น กฎหมายให้ความคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของสหภาพยุโรป หรือ General Data Protection Regulation (GDPR) เพราะการดำเนินกิจการ ธุรกิจ บริษัท หลายอย่างได้มีการนำระบบปัญญาประดิษฐ์ AI มาใส่ไว้ในฐานข้อมูลของบริษัทเหล่านั้น โดยผ่านระบบอินเทอร์เน็ต การเก็บข้อมูลขนาดใหญ่ (Big data) ซึ่งการประมวลผลโดย AI นั้นจะเป็นไปตามที่ผู้ให้บริการได้ตั้งค่าระบบ ทำให้ในปัจจุบันได้มีการที่บริษัทต่างๆ ได้นำข้อมูลของเราที่ได้ใช้บริการไปประมวลผลตามต้องการและได้มีการขายข้อมูลส่วนบุคคลของเรามากขึ้นทั้งในเรื่องความชอบความต้องการ ไม่ว่าจะเป็นการที่เราได้สืบค้นข้อมูลผ่านบริการอินเทอร์เน็ต การใช้บริการธนาคาร บัตรเครดิต ประกันภัยต่างๆ ให้กับทางผู้ให้บริการอื่นๆ ผู้ให้บริการได้นำข้อมูลของเราไปใช้ในการคำนวณวิเคราะห์ คาดเดาว่าธุรกิจที่ผู้ให้บริการอยู่นั้นสอดคล้องกับความต้องการวัตถุประสงค์ของผู้ใช้บริการหรือไม่

ข้อ 22 ของ GDPR ได้พูดถึงการประมวลผลข้อมูลที่เรียกว่า “Automated Decision” หรือการใช้คอมพิวเตอร์ ให้ตัดสินใจในการกระทำต่างๆ ซึ่ง AI จะถูกนำมาใช้ในกระบวนการนี้ กฎหมาย GDPR ในข้อ 22 นี้กำหนดให้เจ้าของข้อมูลสามารถยินยอมหรือไม่ยินยอมกับการให้ระบบคอมพิวเตอร์ประมวลผลข้อมูล (Automated Processing) ถ้าหากมีความจำเป็นต้องประมวลผลโดยใช้ AI บริษัทที่ประมวลผลข้อมูลจะต้องเปิดโอกาสให้เจ้าของข้อมูลรับรู้กระบวนการประมวลผลข้อมูลของ AI นั้น และให้โอกาสเจ้าของข้อมูลคัดค้าน เช่น การตัดสินใจให้สินเชื่อของธนาคารโดยระบบ AI จะต้องให้โอกาสเจ้าของข้อมูลคัดค้านผลการตัดสินใจที่ทำได้โดย AI และร้องขอให้ใช้มนุษย์มาประมวลผลเพื่อพิจารณาคำตัดสินได้

ในฐานที่ประเทศไทยได้มีการร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. ขึ้นมาเพราะเล็งเห็นถึงการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วของระบบในอินเทอร์เน็ตและการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลมีความจำเป็นอย่างมากอย่างไรก็ดีกฎหมายไทยที่เกี่ยวข้องในปัจจุบันยังไม่สอดคล้องกับเป้าหมายข้างต้นในบางกรณี เช่น ไม่ได้มีการให้ความคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล ในกรณีที่มีการประมวลผลข้อมูลโดย AI ความรับผิดชอบที่ว่าถ้าการประมวลผลข้อมูลเกิดความผิดพลาด บริษัทที่เป็นคนตั้งระบบ AI จะต้องรับผิดชอบหรือไม่ ร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลควรมีการปรับให้สอดคล้องกฎหมายให้ความคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของสหภาพยุโรป หรือ General Data Protection Regulation (GDPR)

ดังนั้นควรมีการออกกฎหมายเพื่อให้ครอบคลุมต่อเทคโนโลยีการประมวลผลในปัจจุบันและการประมวลผลในปัจจุบันที่ผ่าน AI ประเทศไทยก็ควรมีการนำหลักของ GDPR มาใช้ เพื่อให้สอดคล้องกับหลักการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล

คำสำคัญ: คำสำคัญ: กฎหมายให้ความคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของสหภาพยุโรป, ปัญหาประติษฐ์, ข้อมูลขนาดใหญ่

ABSTRACT

Nowadays, there is an enactment to control in personal data processing by Artificial Intelligence or AI called General Data Protection Regulation (GDPR) since majority of private sectors or companies bring AI to be inserted in the companies' database through their big data record on internet system. Being processed by AI will be based on what the service provider has set on the system. Therefore, there are a number of the private sectors or companies bringing our data which we service in data processing to meet their expectations. Moreover, it also helps expand our personal data more on necessary needs; for example, data retrieving via internet, debit card banking service or insurance policies for service providers to analyze or evaluate whether the business that they are in charge of meets the end users' expectations or needs or not.

In clause no.22 of GDPR, it mentioned that data processing called Automated Decision – decision making in various actions via computer command system, so AI will be used in this process. The Law GDPR in the clause no. 22 regulates that the data owner is able or unable to consent in case there is the necessity to process the data by AI. A company which processes the data must grant permission to the data owner to know the data processing process by AI, and grant the authority to them to oppose. For instance, credit granting finalization from a bank via AI system is required to give the data owner a permission to oppose the data consequence by AI, and it is also called for a man use in data processing to consider finalizing the decision, respectively.

Thailand has drafted the act in General Data Protection Regulation (GDPR) BE: due to the fact that they have seen the rapid change of the internet system. However, even though GDPR is a must necessity, the related Thai laws and regulations still have unconformity to the requirements for some cases as mentioned in the above paragraph. For example, A lack of GDPR granting in Data processing by AI in case there is a mistake found during the process, the company installing the system shall take a responsibility on the above issue or not. There also should be some editions in the draft act in order to comply with the GDPR act of the European Union (EU).

Therefore, there should be a law which is enacted to cover the current technology processing via AI. Besides, Thailand should bring the principle of GDPR for usage so as to conform to the GDPR as expected

.Keywords: General Data Protection Regulation (GDPR), Artificial Intelligence: AI, Big data,

1. บทนำ

ในปัจจุบันปัญญาประดิษฐ์ หรือ AI ได้เข้ามามีบทบาทในชีวิตประจำวันของเรามากขึ้น AI เป็นเทคโนโลยีกับชีวิตประจำวันในรูปแบบหนึ่ง ที่ทำให้คอมพิวเตอร์มีลักษณะเสมือนมนุษย์หรือจักรกลอัจฉริยะ ไม่ว่าจะเป็นในเรื่องของความคิด การวิเคราะห์ หรือแม้กระทั่งการเลียนแบบพฤติกรรมของมนุษย์ต่างๆ โดยใช้โปรแกรมหรือซอฟต์แวร์ต่างๆ ที่มนุษย์นั้นได้เขียนหรือจัดทำชุดคำสั่งขึ้นมา แล้วย่นำมาประมวลผลหรือนำมาฝังไว้กับอุปกรณ์ส่วนใดส่วนหนึ่งนั้นๆ เพื่อที่จะสามารถทำให้เกิดระบบจักรกลอัจฉริยะนั้นๆ หรืออุปกรณ์นั้นๆ สามารถที่จะสื่อสารกับมนุษย์เองด้วยกันได้ ไม่ว่าจะเป็น ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ หรือภาษาใดก็ตาม และยังสามารถแปลความหมายของคำที่มนุษย์พูด เพื่อให้ตรงกับภาษากับตามที่เราต้องการนั้น รวมไปถึงระบบ AI มีกระบวนการคิดที่คล้ายมนุษย์ หรือปัญญาประดิษฐ์และยังสามารถช่วยในการวิเคราะห์และตัดสินใจข้อมูลต่างๆ ได้เอง

ชุดคำสั่งที่ AI ได้ประมวลผลออกมานั้นก็มีข้อดีคือ เพื่ออำนวยความสะดวกทางธุรกิจไม่ว่าจะเป็นด้านการคมนาคมอัจฉริยะ โดยมีการใช้ระบบ AI เข้ามาควบคุมการทำงานของรถหรือยานพาหนะ เพื่อให้เกิดเป็นจักรกลอัจฉริยะ ที่สามารถควบคุม ความขึ้นภายในรถยนต์ หรืออุณหภูมิภายในรถยนต์เพื่อให้เกิดความเหมาะสมกับตัวของผู้ขับขี่นั้น ด้านระบบเครือข่ายต่างๆ เช่น การค้นหาข้อมูลหรือข่าวสารข้อความที่ต้องการอยากรู้บนระบบเครือข่าย โดยใช้คิวเวิร์ดในการค้นหา ก็จะค้นหาได้โดยไม่ยาก ซึ่งเป็นเทคโนโลยีกับชีวิตประจำวันที่สำคัญมากในเรื่องของการค้นหาข้อมูลต่างๆ บนระบบเครือข่าย ด้านการค้าในเชิงธุรกิจพาณิชย์ ซึ่ง AI ปัญญาประดิษฐ์จะเข้ามามีส่วนช่วยในการวิเคราะห์และประมวลผลได้รวดเร็วกว่ามนุษย์ เปรียบเสมือนจักรกลอัจฉริยะ เพื่อคำนวณหาค่า Supply Demand หรือเพื่อให้ความสัมพันธ์ของสิ่งที่ต้องการกับองค์กรอยู่ในจุดที่สามารถหาโอกาสในการทำกำไรให้ได้มากที่สุดให้กับองค์กรนั้นๆ และใช้เทคโนโลยี AI เพื่อทราบความต้องการของลูกค้า/user

ซึ่งเทคโนโลยี AI นั้นก็ได้มีหลายบริษัทที่ได้นำมาใช้ในระบบแล้วอาทิเช่น Amazon เป็นอีกบริษัทหนึ่งที่มีการนำ AI มาใช้อย่างจริงจัง ในการขายสินค้าออนไลน์ ทั้งระบบที่ใช้พยากรณ์ ทำนายโอกาสในการซื้อ ระบบแนะนำสินค้าจากความชื่นชอบ รสนิยม และประวัติการดูสินค้าต่างๆ มีการนำ AI มาใช้กับการตั้งราคาขายสินค้าของบน Amazon.com โดยใช้วิธี Dynamic pricing กับสินค้านับล้านรายการเพื่อ Optimize ยอดขาย โดยการวิเคราะห์เทรนด์ของการขาย พฤติกรรมการซื้อขาย การดู และความสนใจของตัวเองผลิตภัณฑ์อย่าง Amazon Echo ก็ได้ฝังระบบ AI ชื่อ Alexa ลงไปในลำโพง เพื่อให้ผู้ใช้สามารถพูดสั่งให้มันทำงานบางอย่างได้ตามที่ต้องการ เช่น การสั่งซื้อของบริษัทอีกบริษัทหนึ่งคือ Apple เคยมีการเปิดตัว iPhone X ที่ใช้หน่วยประมวลผลชื่อว่า A11 Bionic เป็นสิ่งยืนยันได้ว่า Apple เอาจริงเอาจังในด้าน AI มากแค่ไหนเพราะ A11 Bionic ตัวนี้ เป็นหน่วยประมวลผลที่ออกแบบพิเศษให้ทำงานด้าน AI โดยเฉพาะ เป็นต้น

ทำให้ในปัจจุบันได้มีการที่บริษัทต่างๆ ได้นำข้อมูลของเราที่ได้ใช้บริการไปประมวลผลความต้องการและได้มีการขายข้อมูลส่วนบุคคลของเรามากขึ้นทั้งในเรื่องความชอบความต้องการ ไม่ว่าจะเป็นการที่เราได้สืบค้นข้อมูลผ่านบริการอินเทอร์เน็ต การใช้บริการธนาคาร บัตรเครดิต ประกันภัยต่างๆ ให้กับทางผู้ให้บริการอื่นๆ ผู้ให้บริการได้นำข้อมูลของเราไปใช้ในการการคำนวณวิเคราะห์คาดเดาว่าธุรกิจที่ผู้ให้บริการอยู่นั้นสอดคล้องกับความต้องการวัตถุประสงค์ของผู้ใช้บริการหรือไม่ แล้วได้มีการติดต่อกับผู้บริการในการแนะนำ เสนอสินค้า ขายสินค้าต่างๆ โดยที่ผู้รับบริการเองก็ไม่อาจทราบได้ว่าผู้ให้บริการอื่นๆ นำข้อมูลของเรามาจากที่แห่งใด ในบางกรณีผู้รับบริการก็ไม่ได้มีการยินยอมที่ให้ข้อมูลส่วนบุคคลของเราไปอยู่กับผู้ให้บริการอื่นๆ

ในการประมวลผลของ AI นั้นจะเกิดจากฐานข้อมูลที่ถูกให้บริการใส่เข้าไปในระบบ AI จะเรียนรู้จากตัวอย่าง (คือฐานข้อมูล) บวกกับชุดคำสั่ง เช่น ในบางครั้งบริษัทใหญ่อาจใช้ AI ในการคัดกรองใบสมัครเป็นพันๆ เพื่อที่ดูว่าจะเรียกใครมาสัมภาษณ์ดี โดยมีการป้อนข้อมูลของผู้สมัครที่ผ่านการคัดเลือกในอดีตมาแล้ว แต่หากข้อมูลเหล่านั้นได้มาจากการตัดสินใจของพนักงานฝ่ายทรัพยากรบุคคลที่มีอคติบางอย่าง (เช่น ต่อเชื้อชาติ เพศ วัย วุฒิ การศึกษา ของผู้สมัคร⁴) AI ที่เห็นตัวอย่างจากฐานข้อมูล ก็ย่อมจะประมวลผลโดยมีอคติเหล่านี้แฝงอยู่ด้วย ความเชื่อมั่นที่ว่า AI จะประมวลผลข้อมูลโดยไม่มีอคติผิดพลาด หรือลำเอียง ก็จะลดลงไปด้วยเพราะผู้ใช้บริการไม่มีทางรู้ว่าผู้ให้บริการป้อนข้อมูลหรือชุดคำสั่งแบบไหนลงไปในระบบ ในบางครั้งเราจะเห็นการประมวลผลและการแสดงผลของ AI ไปในทิศทางที่ผู้ให้บริการต้องการแสดงออกมานั่นเอง

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

การศึกษานี้ใช้การวิจัยเอกสาร ให้ความสำคัญคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของสหภาพยุโรป หรือ General Data Protection Regulation (GDPR) เป็นหลัก ประกอบกับการค้นคว้ารวบรวมจากเอกสาร สิ่งพิมพ์ต่าง ๆ ทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการใช้ AI ในการประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคล ประกอบด้วยบทความวารสาร งานวิจัย วิทยานิพนธ์ ตำรากฎหมาย เอกสารประกอบการสัมมนา ประมวลกฎหมาย บทความทางวิชาการ ต่างๆ คำพิพากษาศาล รวมทั้งข้อมูลที่เผยแพร่ทางอินเทอร์เน็ต เป็นต้น

3. การดำเนินการวิจัย

ศึกษการบังคับใช้กฎหมายในส่วนที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายให้ความสำคัญคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของสหภาพยุโรป ร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล ข้อดีข้อเสีย การประมวลผลของ AI และความเชื่อมั่นในการเก็บรักษาข้อมูลส่วนบุคคลหรือการประมวลผลที่ถูกต้อง โดยจะทำการศึกษบทบัญญัติของสหภาพยุโรป กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับ AI เปรียบเทียบกับกฎหมายของประเทศไทยการวิจัย

4. ผลการวิจัย

ปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligence: AI) ประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคลโดยส่วนใหญ่สถานประกอบการ หรือองค์กรธุรกิจ จะมีการประมวลผลข้อมูลโดยผ่านกระบวนการต่าง ๆ ในบางช่วงเวลา

"การประมวลผลข้อมูล" (Data Processing) ตามหลักการ เป็นการรวบรวมและจัดการปรับเปลี่ยนข้อมูล เพื่อแปรสภาพข้อมูลให้อยู่ในรูปแบบของข้อมูลใหม่ที่สอดคล้องกับความต้องการ (Relevant information) ของสถานประกอบการหรือธุรกิจ นอกจากนี้ ยังอาจครอบคลุมในส่วนของ การเก็บรวบรวม (Collection) การบันทึก (Recording) การจัดระเบียบ (Organisation) การวางโครงสร้าง (Structuring) การปรับเปลี่ยนหรือแก้ไข (Adaptation or alteration) การดึงข้อมูลมาใช้ (Retrieving) การให้คำปรึกษา (Consultation) การนำข้อมูลที่ได้ไปใช้ (Use) การเปิดเผยโดยการส่งผ่านข้อมูล (Disclosure by transmission) การเผยแพร่ (Dissemination) หรือวิธีอื่นๆ ที่ทำให้

⁴ เข้าใจความเก่งและไม่เก่งของ AI เพื่อรู้ว่าอาชีพแบบไหนจะถูกแย่งงาน. [เว็บไซต์].

<https://www.facebook.com/marketingeverythingbook/posts/เข้าใจความเก่งและไม่เก่งของ-ai-เพื่อรู้ว่าอาชีพแบบไหนจะถูกแย่งงาน-บทความยาวครบผม-868902733314305/>. (เข้าถึงเมื่อวันที่ 23 มกราคม 2562).

สามารถนำไปใช้งานได้ การจัดวางหรือการจัดกลุ่มข้อมูล (Alignment or Combination) การจำกัดสิทธิ (Restriction) ตลอจนการลบ (Erasure) หรือทำลายข้อมูล (Destruction) ส่วนบุคคล⁵

ด้วยความสามารถของระบบ AI ที่สามารถรวบรวมข้อมูล ทั้งจากการจดจำที่เกิดจากการเรียนรู้และการประเมินสถานการณ์ ซึ่งเป็นขั้นตอนการอินพุตได้ ก่อให้เกิดเป็นฐานข้อมูล และเมื่อรวมกับชุดคำสั่งที่ทางผู้พัฒนาได้สร้างไว้ จะทำให้เกิดระบบกลั่นกรองข้อมูล คิด วิเคราะห์ ซึ่งเป็นขั้นตอนการประมวลผล การสื่อสารของ AI เป็นการแสดงผลลัพธ์นั่นเอง

ดังนั้น ในการนำ AI มาใช้ด้านธุรกิจ ทั้งการจัดการภายในและภายนอก ซึ่งเกี่ยวข้องกับลูกค้า ระบบ AI จะต้องเข้าถึงข้อมูลส่วนบุคคลซึ่งอาจเป็นข้อมูลดิบหรือข้อมูลที่รวบรวมแล้ว เพื่อประมวลผลตามทีธุรกิจต้องการ เช่น บริษัทหนึ่ง ต้องการรับสมัครพนักงาน โดยนำระบบ AI มาใช้คัดกรองใบสมัครงาน แต่จะต้องมีการกำหนดชุดคำสั่งเข้าไปในระบบ จากนั้นระบบ AI จะคัดกรองพิจารณาความสามารถของบุคคลและเลือกบุคคลที่เหมาะสมให้ ซึ่งเป็นการแสดงผลลัพธ์ นอกจากผลที่ตรงตามการกำหนดชุดคำสั่งแล้ว ข้อดีของการใช้ AI อีกประการ คือ ในการคัดกรองบุคคลของบริษัทนี้ ปราศจากการคัดกรองโดยใช้ความรู้สึกและมีความแม่นยำสูงกว่าการใช้มนุษย์ นอกจากนี้ในบางงาน AI ยังทำงานร่วมกับหุ่นยนต์ เช่น ในอุตสาหกรรมการผลิต หรือบริการ ทำให้ธุรกิจ สามารถดำเนินการ หรือให้บริการได้อย่างต่อเนื่องเพราะหุ่นยนต์สามารถทำงานได้ 24 ชั่วโมงต่อวัน หรือ 7 วันต่อสัปดาห์ (ยังไม่คำนึงถึงค่าเสื่อมหรืออื่นๆ⁶)

เมื่อพิจารณาถึงผลดี และผลเสียของการนำ AI มาใช้ในองค์กรหรือสถานประกอบการ ผลดี จะมีทั้งการช่วยเพิ่มหรือพัฒนาประสิทธิภาพธุรกิจ เพื่อขจัดความผิดพลาดจากการปฏิบัติงานที่เกิดจากมนุษย์ ช่วยลดต้นทุนการผลิต การบริหารจัดการ รวมไปถึงแรงงาน ในขณะที่เดียวกัน ผู้บริโภคจะได้รับสินค้าและบริการที่มีประสบการณ์ใหม่จาก AI เป็นต้น แต่ผลเสีย จะเกิดกับมนุษย์ผู้เป็นแรงงานหรือเคยเป็นกำลังสำคัญของสถานประกอบการ ที่ประสบปัญหาการเลิกจ้างงาน

ความอัจฉริยะของ AI อาจส่งผลดีต่อบางธุรกิจ แต่ส่งผลกระทบต่อบางธุรกิจ เช่น ผู้บริโภคนิยมสั่งสินค้าออนไลน์มากขึ้น เห็นสินค้าที่เป็นที่สนใจของตนได้ง่ายขึ้นจากสมาร์ตโฟน จนทำให้การไปเลือกซื้อสินค้าในห้างสรรพสินค้าลดลงส่งผลให้ห้างสรรพสินค้าได้รับผลกระทบจนต้องปิดกิจการและเลิกจ้างพนักงาน เป็นต้น⁷

เมื่อพิจารณาถึงผลเสียหรือผลกระทบ จากการเข้าถึงข้อมูลส่วนบุคคลด้วย AI พบว่า เรื่องความปลอดภัยและความเป็นส่วนตัว คือประเด็นที่ต้องให้ความสำคัญและมีกฎหมายคุ้มครอง โดยประเทศไทยจะต้องให้ความสำคัญและเตรียมพร้อมต่อการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นจากการเข้ามาของ AI⁸

⁵ การประมวลผลข้อมูลคืออะไร?. [เว็บไซต์]. <https://www.quickerv.co.th/knowledge-base/solutions/การประมวลผลข้อมูลคืออะไร?/>. (เข้าถึงเมื่อวันที่ 23 มกราคม 2562).

⁶ สรรหาพนักงานโดย AI ... ไร้อคติ (AI for Recruiting : The End of Bias). [เว็บไซต์]. https://www.dst.co.th/index.php?option=com_content&view=article&id=2740:ai-recruiting-the-end-of-bias&catid=29&Itemid=180&lang=th. (เข้าถึงเมื่อวันที่ 23 มกราคม 2562).

⁷ ข้อดี-ข้อเสีย ของ AI? กับการนำมาใช้งานในภาคธุรกิจ. [เว็บไซต์]. <https://bit.ly/2Uz8Khq>. (เข้าถึงเมื่อวันที่ 23 มกราคม 2562).

⁸ การเตรียมความพร้อมเพื่อรับมือความเปลี่ยนแปลง. [เว็บไซต์]. <https://positioningmag.com/1129464>. (เข้าถึงเมื่อวันที่ 23 มกราคม 2562).

หลักการของกฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล คือการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล (Data Privacy) ปัจจุบันมีการนำระบบสารสนเทศและการสื่อสารมาประยุกต์ใช้ประกอบการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์อย่างแพร่หลาย ซึ่งอาจต้องมีการรวบรวม จัดเก็บ ใช้หรือเผยแพร่ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ใช้บริการในรูปของข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์เพื่อเป็นการป้องกันการละเมิดข้อมูลส่วนบุคคล ซึ่งเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานสำคัญในความเป็นส่วนตัว (Privacy Right) ของประชาชนที่ต้องได้รับการคุ้มครองอันจะทำให้ประชาชนมีความมั่นใจในการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์

ความหมายของคำว่า “ข้อมูลส่วนบุคคล (Data Privacy)” ในประเทศไทยได้มีการพูดถึงข้อมูลส่วนบุคคลอันเป็นสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐานอย่างกว้างขวาง เช่น

1) รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 มาตรา 4 สักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์สิทธิเสรีภาพ และความเสมอภาคของบุคคลย่อมได้รับความคุ้มครอง มาตรา 35 สิทธิของบุคคลในครอบครัว เกียรติยศ ชื่อเสียง ตลอดจนความเป็นอยู่ส่วนตัวย่อมได้รับความคุ้มครอง การกล่าวหรือไขข่าวแพร่หลายซึ่งข้อความหรือภาพไม่ว่าด้วยวิธีใดไปยังสาธารณชนอันเป็นการละเมิดหรือกระทบถึงสิทธิของบุคคลในครอบครัว เกียรติยศ ชื่อเสียงหรือความเป็นอยู่ส่วนตัวจะกระทำได้ เว้นแต่กรณีที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะ บุคคลย่อมมีสิทธิได้รับความคุ้มครองจากการแสวงประโยชน์โดยมิชอบจากข้อมูลส่วนบุคคลที่เกี่ยวกับตน ทั้งนี้ตามที่กฎหมายบัญญัติ

2) พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 “ข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคล” หมายความว่า ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับสิ่งเฉพาะตัวของบุคคล เช่น การศึกษา ฐานะการเงิน ประวัติสุขภาพ ประวัติอาชญากรรม หรือประวัติการทำงาน บรรดาที่มีชื่อของผู้นั้น หรือมีเลขหมาย รหัส หรือสิ่งบอกลักษณะอื่นที่ทำให้รู้ตัวผู้นั้น ได้เช่น ลายพิมพ์นิ้วมือ แผ่นบันทึกลักษณะเสียง ของคนหรือรูปถ่าย และให้หมายความรวมถึงข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับสิ่งเฉพาะตัวของผู้ที่ถึงแก่กรรมแล้วด้วย⁹

ภาวะวิ ฒนเสรีพิพัฒน์ (2557) ได้ศึกษาเรื่อง “มาตรการกฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลบนธุรกรรมอิเล็กทรอนิกส์ : ศึกษากรณีการใช้คุกกี้บนอินเทอร์เน็ต” พบว่าการละเมิดข้อมูลส่วนบุคคลโดยใช้เทคโนโลยีอย่างคุกกี้ (Cookie) ในการเก็บรวบรวมข้อมูลส่วนบุคคลนั้น เป็นปัญหาสำคัญที่ทั่วโลกตระหนักถึงและให้ความสนใจ กฎหมายจึงมีบทบาทสำคัญและมีความจำเป็นในการคุ้มครองความปลอดภัยของข้อมูลส่วนบุคคลในการดำเนินธุรกรรมอิเล็กทรอนิกส์ให้มีประสิทธิภาพและครอบคลุมมากยิ่งขึ้น แต่จากการศึกษาร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของประเทศไทยนั้น พบว่า ร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของประเทศไทย เป็นการคุ้มครองทั่วไป ไม่ได้แยกบทบัญญัติในการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลบนธุรกรรมอิเล็กทรอนิกส์ไว้ต่างหากอย่างในมาตรการของกฎหมายของต่างประเทศ ส่งผลถึงประสิทธิภาพในการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลบนธุรกรรมอิเล็กทรอนิกส์ยังไม่ชัดเจนและไม่เพียงพอ ข้อเสนอแนะของการวิจัยจึงเห็นว่า ร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของประเทศไทย ควรมีการแยกประเภทเพื่อคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลบนธุรกรรมอิเล็กทรอนิกส์ เป็นการเฉพาะ¹⁰

⁹การคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล. [เว็บไซต์]. <http://www.etcommission.go.th/files/article/article-dp.pdf>. (เข้าถึงเมื่อวันที่ 23 มกราคม 2562).

¹⁰ ภาวะวิ ฒนเสรีพิพัฒน์ (2557). มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล. ...” . [เว็บไซต์]. <http://www.law.nu.ac.th/lawnujournal11/index.php/journals/article/view/79/0>. (เข้าถึงเมื่อวันที่ 25 มกราคม 2562).

กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับ AI ภายใต้ General Data Protection Regulation (GDPR) “ข้อ 22 – การตัดสินใจยอมให้ใช้ข้อมูลส่วนบุคคลโดยอัตโนมัติรวมถึงการประมวลผล¹¹

1) เจ้าของข้อมูลมีสิทธิที่จะไม่ตกอยู่ภายใต้การตัดสินใจที่ประมวลผลออกมาโดยระบบอัตโนมัติของคอมพิวเตอร์ ซึ่งรวมถึงการจัดประเภทของโปรไฟล์หรือการจัดที่ระบุว่าตัวเจ้าของข้อมูลเป็นบุคคลประเภทไหนซึ่งอาจจะส่งผลทางด้านกฎหมายเกี่ยวกับตัวเจ้าของข้อมูลโดยตรงอย่างมีนัยสำคัญหรือในอีกความหมายหนึ่งคือเจ้าของข้อมูลมีสิทธิที่จะไม่ให้ AI ประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคลเพราะเจ้าของข้อมูลอาจไม่เชื่อว่าจะเป็นการประมวลผลที่ถูกต้อง

2) วรรค 1 จะไม่ใช้บังคับถ้าการตัดสินใจนั้น

a) ถ้าการประมวลผลโดย AI มีความจำเป็นมากในการทำตามสัญญาที่ได้ทำกันระหว่างเจ้าของข้อมูลและบริษัทที่ขอข้อมูลไปประมวลผลกล่าวคือถ้าสัญญาระบุไว้เจ้าของข้อมูลก็จำเป็นต้องทำตามสัญญา

b) ถ้าการประมวลผลโดย AI ได้ถูกอนุญาตไว้แล้วโดยสหภาพยุโรป ซึ่งการอนุญาตนั้นได้มีมาตรการในการคุ้มครองข้อมูลของเจ้าของข้อมูลอย่างเพียงพอแล้วและได้มีการปกป้องผลประโยชน์ของเจ้าของข้อมูล

c) ถ้าเจ้าของข้อมูลได้มีการยินยอมโดยชัดแจ้งให้ AI ประมวลผลข้อมูล

3) อ้างอิงถึงในข้อ (a) และ (c) ของวรรค 2 จะสามารถประมวลผลได้ถ้าเกิดว่าผู้ให้บริการมีมาตรการคุ้มครองเจ้าของข้อมูลอย่างจริงจังแล้วก็ต้องให้สิทธิเจ้าของข้อมูลในการเรียกร้องให้มีมนุษย์เข้ามาแทรกแซงการประมวลผลของ AI เพื่อที่จะรักษาผลประโยชน์ของเจ้าของข้อมูลการที่ AI ได้ประมวลผลออกมา

4) AI จะไม่สามารถประมวลผลข้อมูลที่เป็นข้อมูลประเภทพิเศษที่มีความอ่อนไหวมาก การตัดสินใจที่อ้างถึงในวรรค 2 จะไม่ขึ้นอยู่กับหมวดหมู่พิเศษของข้อมูลส่วนบุคคลที่อ้างถึงในข้อ 9 (1) เว้นแต่จะมีจุด (a) หรือ (g) ของบทความ 9 (2) และมาตรการที่เหมาะสมเพื่อปกป้องข้อมูลของ มีสิทธิและเสรีภาพและผลประโยชน์ที่ชอบด้วยกฎหมาย ยกเว้นว่าเจ้าของข้อมูลให้ความยินยอมโดยชัดแจ้งหรือถ้าการประมวลผลประเภทพิเศษทำไปเพื่อผลประโยชน์สาธารณะ”

จากกฎหมายข้างต้นนี้จะเห็นได้ว่าในข้อที่ 22 ได้มีการพูดถึงหลักการที่ระบบได้มีการประมวลผลโดยอัตโนมัติ ในหลายครั้งที่เจ้าของข้อมูลไม่ได้รับความยินยอมให้มีการประมวลผล เพราะว่าการที่ผู้ให้บริการได้ตั้งค่า AI ไว้ว่าให้มีการประมวลผลอย่างรวดเร็วจนไม่สามารถขอความยินยอมจากเจ้าของข้อมูลได้ทุกครั้ง แต่ในอีกกรณีหนึ่งถ้าผู้ใช้บริการมีการตัดสินใจที่จะยินยอมต่อการประมวลผลอย่างรวดเร็วไม่ว่าจะเป็นการกดยอมรับหรือการใส่ข้อมูลส่วนบุคคลเพื่อเข้าไปดูข้อมูลต่างๆ ก็จะต้องว่าสิ่งที่ AI ประมวลผลออกข้อมูลส่วนบุคคลออกมานั้นไม่ได้เกิดจากการบังคับ เช่นการทำสัญญาเพื่อเข้าใช้ “แพลตฟอร์ม” ของผู้ให้บริการหรือระบบได้แจ้งไว้ในหัวเรื่องโดยชัดเจนแล้วว่าต้องได้รับความยินยอมให้ระบบประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ใช้บริการเป็นต้น

กฎหมายให้ความคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของสหภาพยุโรป หรือ General Data Protection Regulation (GDPR) คือให้ความคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของสหภาพยุโรป หรือ GDPR เป็นกฎหมายที่ออกมาใหม่เพื่อใช้แทน

¹¹ European General Data Protection Regulation, Article 22. [เว็บไซต์]. <https://www.activemind.legal/legislation/gdpr/article-22/>.

Accessed on 1 March 2019.

หลักเกณฑ์ภายใต้ EU Data Protection Directive เดิม (Directive 95/46/EC)¹² ที่มีการบังคับใช้มาตั้งแต่ปี 2538 เพื่อขกระดับการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของผู้บริโภค โดยเฉพาะในธุรกิจบริการทางอินเทอร์เน็ต โดยกระบวนการออกกฎหมายคาดว่าจะมีผลบังคับใช้อย่างสมบูรณ์ภายในปี 2561 เมื่อร่างกฎระเบียบใหม่ที่ใช้บังคับแล้ว นอกจากจะส่งผลกระทบต่อประเทศสมาชิกที่จะต้องปรับ หรือยกเลิกข้อกฎหมายเดิมให้สอดคล้องกับร่างกฎหมาย GDPR ฉบับนี้แล้ว ยังอาจส่งผลกระทบต่อการประกอบธุรกิจการค้าและการบริการระหว่างผู้ประกอบการของประเทศอื่นกับประเทศสมาชิกสหภาพยุโรปที่มีความจำเป็นต้องโอนข้อมูลส่วนบุคคลระหว่างประเทศด้วย โดยที่ วัตถุประสงค์หลักของคณะกรรมการยุโรปในการออกกฎหมาย GDPR ได้แก่ การปรับปรุงระบบกฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลให้มีความทันสมัย เพื่อให้พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงของโลกและการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ นอกจากนี้ GDPR ยังเพิ่มความสำคัญสิทธิความเป็นส่วนตัวให้มากกว่ากฎเกณฑ์ภายใต้ EU Data Protection Directive เดิม และลดข้อจำกัดในทางปฏิบัติเพื่อส่งเสริมให้เกิดการเคลื่อนย้ายโอนข้อมูลระหว่างประเทศสมาชิกของสหภาพยุโรปและประเทศอื่นๆ ได้อย่างเสรี และเพื่อเพิ่มความชัดเจนและความสอดคล้องของกฎหมายของสหภาพยุโรปในการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล และเพื่อบรรลุสิทธิขั้นพื้นฐานในการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลในกิจกรรมทุกด้านภายในสหภาพยุโรป ดังนั้น การออกร่างกฎหมาย GDPR ของสหภาพยุโรปสะท้อนให้เห็นถึงความสำคัญที่สหภาพยุโรปให้ความสำคัญคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล ซึ่งสหภาพยุโรปถือว่าเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานที่มีอาจล่วงละเมิดได้กล่าวได้ว่าการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลอย่างเข้มข้นมากขึ้นกำลังกลายเป็นแนวโน้มของโลก ที่จะส่งผลกระทบต่อการทำธุรกิจอย่างกว้างขวาง

กรณีศึกษาจากต่างประเทศเรื่องผลกระทบต่อการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลจากการประมวลผลของ AI ในปัจจุบันสหภาพยุโรปได้มีการดำเนินคดีต่างๆ ที่เกี่ยวกับการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล สะท้อนให้เห็นถึงความมุ่งมั่นที่จะคุ้มครองประชาชนจากการรุกรานความเป็นส่วนตัว โดยในแต่ละคดีจะมีการนำหลักการของกฎหมายแข่งขันทางการค้า (Competition law) และกฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล (Privacy law) เข้ามาเป็นส่วนประกอบของคำตัดสินเพื่อคุ้มครองประชาชน โดยจะเห็นได้ว่ากฎหมายของสหภาพยุโรปนั้นเป็นกฎหมายที่มุ่งเน้นเพื่อประชาชนมากกว่าจะมุ่งเน้นเพื่อผลประโยชน์ของบริษัทต่างๆ ในการประกอบธุรกิจ

คดี Facebook ในเยอรมนี คำตัดสินของคณะกรรมการแข่งขันทางการค้า ประเด็นในเรื่องมูลคดีและการประมวลผลข้อมูล โดย AI เมื่อวันที่ 19 ธันวาคม พ.ศ. 2560 สำนักงานป้องกันการผูกขาดทางการค้าของประเทศเยอรมนี (Bundeskartellamt) ได้มีคำวินิจฉัยขั้นต้น (preliminary assessment) ออกมาว่า Facebook ใช้อำนาจเหนือตลาดที่มีอยู่เหนือตลาดการให้บริการ Social Network ไปในทางที่ผิด โดยการกำหนดข้อตกลงการเข้าใช้บริการ Facebook (terms and conditions) อย่างไม่เป็นธรรมต่อผู้ใช้บริการ

ขณะนี้อยู่ในช่วงที่ Facebook กำลังพิจารณาว่าจะแก้ไขปรับปรุงพฤติกรรมของตนเพื่อคลายความกังวลของสำนักงานฯ หรือไม่ หาก Facebook ตัดสินใจว่าจะแก้ไขและสำนักงานฯ ยอมรับใน commitment ของ Facebook สำนักงานฯ จะออกคำวินิจฉัยแบบ commitment decision แต่ถ้า Facebook ตัดสินใจโต้แย้งคำวินิจฉัยขั้นต้น และสำนักงานฯ ตัดสินใจไม่เปลี่ยนแปลงคำวินิจฉัยขั้นต้นนั้น สำนักงานฯ จะออกคำวินิจฉัยแบบทางการซึ่ง Facebook อาจอุทธรณ์ต่อศาลเพื่อให้ตรวจสอบต่อไปได้

¹² General Data Protection Regulation. Article 88 repeals Directive 95/46/EC.

เกี่ยวกับสถานะของ Facebook สำนักงานฯ วินิจฉัยว่า Facebook มีอำนาจเหนือตลาดการให้บริการ Social Network เมื่อเปรียบเทียบกับคู่แข่งแล้ว (คู่แข่งโดยตรงของ Facebook มีอยู่บ้าง เช่น Google+) Facebook มีส่วนแบ่งตลาดมากถึง 90% โดยพิจารณาจากจำนวนผู้ใช้เป็นหลัก (ไม่สามารถพิจารณาจากยอดขายได้ เพราะ Facebook ให้บริการแก่ผู้ใช้โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย) ในกรณีนี้ สำนักงานฯ ได้แยกตลาด Social Network ออกจากบริการที่เป็น Professional Network (เช่น LinkedIn) Messaging Service (เช่น WhatsApp) และ Social Media อื่นๆ (เช่น YouTube, Twitter) แม้ว่าบริการเหล่านี้จะทำงานทดแทนกันได้ในระดับหนึ่งก็ตาม แต่สำนักงานฯ มองว่าในมุมมองของผู้ใช้บริการ ไม่สามารถทดแทนกันได้ทั้งหมด เพียงแต่สามารถใช้เสริมซึ่งกันและกันเท่านั้น¹³

เมื่อพิจารณาถึงการกระทำ สำนักงานฯ เห็นว่าข้อตกลงการเข้าใช้บริการ Facebook ซึ่งกำหนดไว้ว่า ผู้ใช้บริการ Facebook ต้องยอมเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลทุกอย่างที่เกิดขึ้นระหว่างการเข้าใช้ Facebook หากไม่ตกลง ก็จะไม่สามารถใช้ Facebook ได้เลย (take it or leave it) อาจขัดต่อกฎหมาย โดย สำนักงานฯ แยกแหล่งของข้อมูลออกเป็น 2 กรณี

กรณีแรกคือข้อมูลที่เปิดเผยระหว่างการเข้าใช้ Facebook โดยตรง (data on Facebook) สำนักงานฯ ไม่ได้พิจารณาในคดีนี้ เพราะมีความเห็นว่าโดยทั่วไปแล้ว ผู้ใช้บริการเป็นผู้ควบคุมได้เองว่าจะเปิดเผยข้อมูลแค่ไหน อีกทั้งข้อมูลจากแหล่งนี้เป็นสาระสำคัญของการประกอบธุรกิจ digital platform ที่อาศัยข้อมูลเป็นตัวขับเคลื่อนการสร้างรายได้จากการโฆษณา อย่างไรก็ตาม สำนักงานฯ ออกตัวไว้ก่อนว่า การไม่ได้เข้าไปพิจารณาไม่ใช่ว่าการกระทำของ Facebook สอดคล้องกับกฎหมายการแข่งขันทางการค้าแล้ว สำนักงานฯ เพียงแค่ไม่ได้พิจารณาในคดีนี้เท่านั้น

กรณีที่สองคือข้อมูลที่เปิดเผยระหว่างการเข้าใช้ website หรือ apps อื่นที่เชื่อมโยงกับ Facebook โดยตรงผ่านการใช้บริการของ Facebook เอาไว้ เช่น ปุ่ม like, share, การ log in การเข้าใช้ website หรือ apps ผ่าน Facebook (data off Facebook) โดยที่ไม่สำคัญเลยว่า website หรือ apps นั้น Facebook จะเป็นเจ้าของหรือไม่ก็ตาม การเชื่อมระหว่าง website หรือ apps อื่นกับ Facebook อาศัยโปรแกรม Application programming interface (APIs) สำนักงานฯ เห็นว่าการได้ข้อมูลในส่วนนี้มีปัญหา

ประเด็นในเรื่องความเสียหายตามหลักทฤษฎีความเสียหายจากการรุกร้าความเป็นส่วนตัวจากการประมวลผลโดย AI จากการตัดสินใจเมื่อวันที่ 6 กุมภาพันธ์ 2562 คณะกรรมการแข่งขันทางการค้าประเทศเยอรมนี ในกรณีห้ามบริษัท Facebook (Facebook Inc., Menlo Park, USA, Facebook Ireland Ltd., Dublin, Ireland, and Facebook Germany GmbH, Hamburg, Germany) ใช้ประโยชน์จากเครือข่ายสังคมออนไลน์ของ Facebook ในการเก็บรวบรวมข้อมูลผู้ใช้งานและอุปกรณ์ที่เกี่ยวข้องกับ Facebook การรวมข้อมูลโดย Facebook.com ผ่านบัญชีของผู้ใช้งานโดยปราศจากความยินยอมโดยสมัครใจของผู้ใช้บริการ ข้อห้ามดังกล่าวอิงตามมาตรา 19 (1)¹⁴ ของกฎหมายการแข่งขันทางการค้าของประเทศเยอรมนี¹⁵

¹³ บทเรียนจากข่าวลาวเฟซบุ๊กถึงไทย : การคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลด้วยกฎหมายแข่งขันทางการค้า. [เว็บไซต์].

https://www.the101.world/privacy_and_trade_competition_act/. (เข้าถึงเมื่อวันที่ 13 พฤษภาคม 2562).

¹⁴ 19(1) of German Competition Act (GWB) § 19 Prohibited Conduct of Dominant Undertakings

(1) The abuse of a dominant position by one or several undertakings is prohibited

¹⁵ Section 19(1) of the German Competition Act (GWB) § 19 Prohibited Conduct of Dominant Undertakings (1) The abuse of a dominant position by one or several undertakings is prohibited

ข้อกำหนดในการใช้ข้อมูลของผู้ใช้งาน Facebook.com ได้กำหนดให้ Facebook สามารถเก็บข้อมูลได้จากการที่ผู้ใช้บริการเข้าชม Website อื่น ๆ ผ่าน Mobile Apps โดย Facebook จะใช้ Programming interfaces (Facebook Business Tools) ในการเก็บข้อมูลดังกล่าว ทั้งนี้การกระทำดังกล่าวถือว่าปราศจากความยินยอมโดยสมัครใจจากผู้ให้บริการ ซึ่งคณะกรรมการแข่งขันทางการค้าประเทศเยอรมนี มองว่าการให้ความยินยอมโดยสมัครใจจากผู้ให้บริการถือเป็นสิ่งที่ควรต้องทำอันดับแรกในการเข้าใช้บริการ Facebook.com¹⁶

ผลสรุปของคดีคือหากพิจารณาในประเด็นของการมีอำนาจเหนือตลาดก็จะพบว่า Facebook เป็นบริษัทที่อำนาจเหนือตลาดเครือข่ายสังคมออนไลน์ (Social networks) ต่อผู้ใช้บริการที่เป็น Private users ในประเทศเยอรมนี ทั้งนี้ เป็นไปตามมาตรา 18(1) , (3) , (3a) German Competition Act (GWB)

5. บทสรุปและข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาพบว่ายังมีมาตรการกฎหมายบางประการของประเทศไทยที่ยังไม่สอดคล้องกับหลักกฎหมายของ General Data Protection Regulation ในส่วนของการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลให้มีความปลอดภัยมากยิ่งขึ้น อีกทั้งยังไม่มีกานร่างมาตราที่ให้ความคุ้มครองข้อมูลของผู้ใช้บริการที่ AI เป็นคนประมวลผลข้อมูลเหล่านั้น

การคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลนั้น หากพิจารณาถึงพัฒนาทางความคิดก็จะพบว่าได้เติบโตและก้าวหน้าจนได้รับการยอมรับและกลายเป็นหลักกฎหมายสากลซึ่งใช้บังคับกัน ในระหว่างประเทศมานานแล้ว บทบัญญัติในกฎหมายระหว่างประเทศที่กล่าวถึงการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลที่เป็นแม่บทหลักปฎิญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนของสหประชาชาติที่ได้ประกาศไว้เมื่อวันที่ 10 ธันวาคม ค.ศ. 1948 “มาตรา 12 บุคคลใดจะถูกแทรกแซงโดยพลการในความเป็นส่วนตัว ในครอบครัว ในเคหสถาน หรือในการสื่อสาร หรือจะถูกหลอกลวงล่อลวงและชื่อเสียงไม่ได้ ทุกคนมีสิทธิที่จะได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายต่อการแทรกแซงสิทธิหรือการลบลู่ดังกล่าว”¹⁷ จะเห็นได้ว่าร่างกฎหมายไทยนั้นยังคงใช้หลักสากลที่ไม่ได้มีความเป็นปัจจุบันมากนักทำให้ร่างกฎหมายฉบับนี้ไม่ครอบคลุมถึงความเปลี่ยนแปลงอันรวดเร็วของเทคโนโลยี

ถึงแม้ว่าจะมีการร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. ขึ้นมาแล้วแต่ในร่างฉบับนี้ไม่ได้มีการพูดถึงการประมวลผลโดย AI ดังนั้นควรมีการเพิ่มเติมดังนี้

1) ควรมีการศึกษาข้อมูลของหลักการประมวลผลโดย AI ว่ามีหลักการยังเกี่ยวข้องกับในชีวิตประจำวันหรือไม่ ในหลายธุรกิจก็เริ่มนำ AI เข้ามาประมวลผลข้อมูลเพื่อคาดเดาส่งที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ความชอบของผู้คนหรือแม้แต่ตลาดการซื้อ-ขาย ต่างๆ โดยการศึกษาข้อมูลการประมวลผลโดย AI ควรมีการกำหนดขึ้นเป็นวาระแห่งชาติในเรื่องความรับผิดชอบของ AI สิทธิในตัว AI และความรับผิดชอบของผู้ผลิตหรือผู้ครอบครอง AI ในกรณีที่มีการประมวลผลผิดพลาด และในเรื่องแนวโน้มทางด้านกฎหมายก็ควรมีการนำเข้ามาปรับใช้

2) ควรมีการเพิ่มกฎหมายในร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลในมีความสอดคล้องกับเทคโนโลยีการเปลี่ยนแปลงของโลกในปัจจุบัน โดยอาศัยหลักการของ กฎหมายให้ความคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล

¹⁶ Bundeskartellamt V. Facebook, Facebook, Exploitative business terms pursuant to section 19(1) GWB for inadequate data processing (6 February 2019)

¹⁷ ปฎิญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนได้รับการรับรองและประกาศโดยข้อสมัชชาสหประชาชาติที่ 217 เอ (III) วันที่ 10 ธันวาคม พ.ศ. 2491

ของสหภาพยุโรป หรือ General Data Protection Regulation (GDPR) ในมาตรา 22 เพราะว่าในมาตรา 22 นี้จะกล่าวถึง การประมวลผลข้อมูลโดย AI การขอความยินยอมของเจ้าของข้อมูล การนำข้อมูลของเจ้าของข้อมูลไปใช้อย่างถูกต้อง และเป็นธรรม อีกทั้งยังมีเรื่องการประมวลผลข้อมูลเหล่านั้น โดยไม่ต้องขอความยินยอมจากเจ้าของข้อมูลถ้าข้อมูลเหล่านั้นจำเป็นต่อประโยชน์ส่วนร่วม ก็จะสามารถประมวลผลข้อมูลดังกล่าวได้ใน GDPR ยังมีการห้ามไม่ให้ AI นั้นประมวลผลข้อมูลที่มีความอ่อนไหวกับตัวเจ้าของข้อมูล ไม่ว่าจะเป็น เพศ ศาสนา ความชอบส่วนบุคคลที่ไม่สมควรเปิดเผยต่อบุคคลอื่น

เอกสารอ้างอิง

การคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล. [เว็บไซต์]. <http://www.etcommission.go.th/files/article/article-dp.pdf>. (เข้าถึงเมื่อวันที่ 23 มกราคม 2562).

การเตรียมความพร้อมเพื่อรับมือความเปลี่ยนแปลง. [เว็บไซต์]. <https://positioningmag.com/1129464>. (เข้าถึงเมื่อวันที่ 23 มกราคม 2562).

การประมวลผลข้อมูลคืออะไร?. [เว็บไซต์]. <https://www.quickserve.co.th/knowledge-base/solutions/การประมวลผลข้อมูลคืออะไร/>. (เข้าถึงเมื่อวันที่ 23 มกราคม 2562).

ข้อดี-ข้อเสีย ของ AI? กกับการนำมาใช้งานในภาคธุรกิจ. [เว็บไซต์]. <https://bit.ly/2Uz8Khh>. (เข้าถึงเมื่อวันที่ 23 มกราคม 2562).

เข้าใจความเก่งและไม่เก่งของ AI เพื่อรู้ว่าอาชีพแบบไหนจะถูกแย่งงาน. [เว็บไซต์].

<https://www.facebook.com/marketingeverythingbook/posts/เข้าใจความเก่งและไม่เก่งของ-aiเพื่อรู้ว่าอาชีพแบบไหนจะถูกแย่งงานบทความยาวครบผม-/868902733314305/>. (เข้าถึงเมื่อวันที่ 23 มกราคม 2562).

บทเรียนจากข่าวฉาวเฟซบุ๊กถึงไทย : การคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลด้วยกฎหมายแข่งขันทางการค้า. [เว็บไซต์].

https://www.the101.world/privacy_and_trade_competition_act/. (เข้าถึงเมื่อวันที่ 13 พฤษภาคม 2562).

ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ได้รับการรับรองและประกาศโดยข้อมติสมัชชาสหประชาชาติที่ 217 เอ (III) วันที่ 10 ธันวาคม พ.ศ. 2491

ภาวะวิ ุฒเสรีพิพัฒนา (2557). มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล. ...". [เว็บไซต์].

<http://www.law.nu.ac.th/lawnujournal11/index.php/journals/article/view/79/0>. (เข้าถึงเมื่อวันที่ 25 มกราคม 2562).

สรรหาพนักงานโดย AI ... ไร้อคติ (AI for Recruiting : The End of Bias). [เว็บไซต์].

https://www.dst.co.th/index.php?option=com_content&view=article&id=2740:ai-recruiting-the-end-of-bias&catid=29&Itemid=180&lang=th. (เข้าถึงเมื่อวันที่ 23 มกราคม 2562).

19(1) of German Competition Act (GWB) § 19 Prohibited Conduct of Dominant Undertakings (1) The abuse of a dominant position by one or several undertakings is prohibited

Bundeskartellamt V. Facebook, Facebook, Exploitative business terms pursuant to section 19(1) GWB for inadequate data processing (6 February 2019)

European General Data Protection Regulation, Article 22.[เว็บไซต์].

<https://www.activemind.legal/legislation/gdpr/article-22/>. Accessed on 1 March 2019.

General Data Protection Regulation. Article 88 repeals Directive 95/46/EC.

Section 19(1) of the German Competition Act (GWB) § 19 Prohibited Conduct of Dominant Undertakings (1) The abuse of a dominant position by one or several undertakings is prohibited